

Ἀπὸ τῆς μιᾶς μεριᾶς, θὰ πείτε, ψαλιδίζονται οἱ φοροριστοὶ τῷ δασκάλῳ γιὰ οἰκονομία, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη γίνονται τόσα περιττὰ ἐξόδα. Μὰ ἴσα ἴσα, ἀνόητοι, γι' αὐτὸ γίνονται οἱ οἰκονομίαι, γιὰ νὰ περισσεύουν παράδες καὶ γιὰ τὰ περιττὰ ἐξόδα.

ΠΑΛΗΚΑΡΙΑ

μιά φορά! Ἄ θέλετε νὰν τὴν καμαρώσετε πάρτε τοὺς «Καιροὺς» τῆς περσμένης Κυριακῆς ποὺ δημοσιεύουν τὸ πρῶτο τοὺς Κρητικὸ δῆγημα (βλέπετε, τώρα τελευταῖα καὶ οἱ λίβελλοι ἀρχινῶσαν νὰ παρουσιάζονται γιὰ δῆγηματα! Τί πρόδοις ἀκόμα μὰς φυλάει ἡ Ἀθηναϊκὴ δημοσιογραφία!) μὲ τὸν γαργαλιστικώτατο τίτλο «Ὁ Ἀρμολύτης καὶ ὁ ἰδιαιτέρὸς του».

Τὸ ψευτοδῆγημα αὐτὸ ἔχει καὶ πρόλογο γιομάτο βρισιὲς καὶ συκοφαντίες γιὰ τὸν Πρίγκηπα Γεώργιο καὶ γιὰ τὸν ἰδιαιτέρὸ του Γραμματεῖα κ. Παπαδιαμαντόπουλο. Οἱ «Καιροὶ» ἀφοῦ ποῦνε στὸν πρόλογο ὅσα δε λέγονται οὔτε γιὰ τὸν χειρότερο παλιάνθρωπο, ἀρχινῶντας τὸ δῆγημα γυρίζουν τὸ τιμὸν καὶ φέρνουν τὴ σκηνὴ στὰ 1570 μὲ ἥρωες τὸ Βενετσιάνο Δούκα Δὸν Πασκάλη καὶ τὸ Γραμματικὸ του Ἰωάνθαν Μέμο.

Ἔτσι ξεφεύγουν οἱ «Καιροὶ» τὴν ἀπόχρη τῆς Εἰσαγγελίας, μὰ ὁ κοσμικὸς ξέρε πῶς τὴ διαβάσει καὶ ἡ πατριωτικὴ συκοφαντία τῶν «Καιρῶν» — γιὰτί ὅλα ἀπὸ πατριωτισμὸ γίνονται! — πιάνει μιὰ χαρά.

Μιλῶσαμε γιὰ παληκαριά στὴν ἀρχή. Μὰ νὰ ζητάει κανεὶς ἀπὸ τὴ συκοφαντία παληκαριά εἶναι σὰ νὰ ζητάει ἀρχοντιά ἀπὸ δὲν ξέρουμε ποῖο τετράποδο.

ΚΑΛΑΙΟ

ἀργὰ παρὰ ποτέ, λέει ἡ παροιμία, καὶ γι' αὐτὸ ὅσο ἀργὰ καὶ ἂν ἔρχεται ἡ φοβέρα τῷ δασκάλῳ πὼς θὰ περῇ, ἂν ἡ Κυβέρνησις δὲ θελήσει νὰ φανῇ ἀνθρωπινώτερη σ' αὐτοὺς, φανερώσει πὼς ἀποφασίσανε νὰ φέσουν καταμέρος τὰ λόγια καὶ νὰ μιλήσουν πιά μὲ πράματα.

Ἔτσι κάτι μπορεῖ νὰ γίνει, τὸ ἐλπίζουμε, γιὰτί ἂν ἡ φοβέρα πραγματοποιηθεῖ, ἡ Κυβέρνησις θὰν τὰπορασίσει νὰλλάξει ἢ νὰ καταργήσει τὸ σοφὸ νόμο της, ἀφοῦ δὲ θὰ βρῇ δασκάλους γιὰ νὰν τὸν φορτώσει στὴ ράχη τους.

μισόφωνα:

— Σὲ περιμένω...

Καὶ ρεῦγοντας μ' ἄφησε πίσω μονάχη, νοιώθοντας τὸν ἑαυτὸ μου σπλαθωμένον, στὴν ὀργὴ τοῦ πατέρα ὁμπρός, καὶ στῆς ἀγάπης μου τὸν πόνο γιὰ δαύτον, καὶ γιὰ τὴ μαννούλα. Ἀχ, ἔλεγα, πὼς θὰ μπορέσω νὰ ζήσω τώρα. Ὑστερα πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ μου τὸ περασμένο σὺν ἀστράπη. Σταύρωσα τὰ χέρια καὶ πρόσμενα μέσα τῇ σιγαλίᾳ. Ὁ πατέρας ἀνάσινε βαθεῖα, καὶ καθόντανε ἐκεῖ ἀκούνητος, μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια του στὰ στήθια. Δὲν ξέρω τί μ' ἐτράβηξε σιμὰ του, ἡ ἀδυναμία μου ἢ τὰχα ἡ δύναμή του;

Καί ζυγώνοντας δειλὰ, ἔγειρα τὸ κεφάλι στὸ στήθος μου καὶ τοῦ εἶπα ἀργὰ, μὲ τὴ φωνή μου μισοβγαλμένη ἀπὸ μέσα μου, ξεψυχισμένη:

— Δὲν πᾶς νὰ κοιμηθῇς, πατέρα... νὰ ἡσυχᾷς... εἶσαι τόσο κουρασμένος...

Δὲ μοῦ μίλησε, οὔτε ὥρνησε πὼς κατέλαβε τὴ φωνή μου, τὴ λαχτάρω μου.

— Πατέρα μου, κάμε μου τὴ χάρη νὰ πᾶς στὴ μητέρα... ποῦ σὲ περιμένει... νὰ συάσῃς λίγο...

Γύρισε καὶ μὲ κοίταξε, μὲ κοίταξε γιὰ κάμποσο, κατὰματα, ἀνοίγοντας τὰ μάτια του ξαφνιασμένα, ὥσθ νὰ μεβλεπε γιὰ πρώτη βολά. Θέ μου, τί κοί-

Νὰ δοῦμε, γιὰτί ἐλάττωμα Ρωμαϊκὸ καὶ αὐτὸ νὰ ξεθυμαίνουμε πάντα, εἰς τίς φοβέρας.

ΧΑΛΑΣΑΝΕ

τὸν κόσμον οἱ ἐφημερίδες μὲ τὸ σκάνδαλο τοῦ συμβολαιογράφου Γαϊτάνου. Ὁ μακαρίτης εἶχε καταγυρᾶς τοὺς πελάτες του καὶ ὅσους τοῦ μπιστευτήκανε χρήματα νὰν τοὺς τὰ φυλάξει ἢ νὰν τοὺς τὰ ρῆξει σὲ κερδοσκοπικὲς ἐπιχειρήσεις, καὶ τώρα ποὺ πέθανε τραβᾶνε οἱ ἔμποροι τὰ μαλλιά τους γιὰ τὴν καλοπιστίαν καὶ τὴν κουταμάρα τους.

Ὁ μακαρίτης (ἀρχηγός, ἴσως, συμμορίας παλιανθρώπων) εἶχε καταφέρει νὰ ξεγελάει τὸν κόσμον μὲ τὴν τιμιότητά του. Εἶχε δηλ. νιώσει πὼς τὸ καλύτερο ἐπάγγελμα νὰ βγάξεις παράδες εἶναι νὰ κάνεις τὸν τίμιον καὶ ἂς μὴν εἶσαι. Καὶ τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ τὸ ἐξασκοῦσε μὲ μαστοριά μοναδική. Σοβαρός, λιγδολός, ἄγριος καμιά φορὰ, μάλιστα ὅταν ἐπρόκειτο νὰ περασπιστεῖ περιουσίαν πελάτη του, ἄνθρωπος τελοσπάντων ἀπὸ καινούς ποὺ τοὺς βλέπεις στὸ δρόμο καὶ θαρρεῖς πὼς ἔχουνε βάλει κάλπη γι' αἷριοι, ἔγδυνε τὸν κόσμον μ' ὅλους τοὺς κανόνες τῆς τιμιότητος.

Τώρα πέθανε πιά αὐτός, ἔμειναν ὅμως οἱ συντρόφοι του, καὶ ἡ Εἰσαγγελία πρέπει νὰν τοὺς δώσει νὰ καταλάβουν πὼς εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ πληρώσουν καὶ τίς δικῆς τους ἀμαρτίες καὶ τίς ἀμαρτίες τοῦ πεθαιμένου ἀρχηγοῦ τους.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΚΕΡΑΜΕΩΣ: «Διορθώσεις εἰς τὸ: Ἀνακάλυμμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως». — «Ἐφῆμερος, πρωτοπρόεδρος καὶ προνοητὴς Λακεδαιμονίας». «Νοτογραφία».

Οἱ μελέτες ἀφτές, αἱ χρησιμώτατες γιὰ ὅσους καταγίνονται μὲ τὴ δημοτικὴ μας γλῶσσα καὶ φιλολογία ἢ μὲ τὴ μεσοχρονικήτικὴ ἱστορίαν μας, ἐδημοσιεφθήκανε στὸ τελεφεταῖο διπλὸ τέροχος τῆς «Byzantinische Zeitschrift» (τόμ. XIV. 1905) καὶ κατόπι βγήκε καθεμιά καὶ σὲ ξεχωριστὸ Sonder-Abdruck.

Ὁ ἐγδότης τούτ, ὁ λατρεπτός μου φίλος ποὺ μὲ τὴν καρδιακή του ἀγάπην μὲ κάνει νὰ περριανεύωμαι, διδάσκει δὴ καὶ μερικὰ χρόνια, ἀπὸ τὰ 1892

ἂν δὲ ξεχνῶ, τὴ μέση καὶ μετὰ ἑλληνικὴ φιλολογία στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Πετρούπολης ἔσποντας καὶ τηρηματάρχης, ἀπὸ τὰ 1903, στὸ θεολογικὸ τμήμα τῆς Δημοτικῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς Βιβλιοθήκης ποὺ βρίσκεται στὴν ἴδια μεγαλοπόλη. Οἱ μεγάλες του παλαιογραφικὲς ἐρευνᾶς καὶ τὰ ἄλλα του φιλολογικὰ δημοσιεύματά του τὸν ἔχουνε κάνει ἀπὸ πολλὸν καιρὸ γνωστότατον ὅχι μονάχα στὸν ἑλληνικὸ λόγιον κόσμον, ποὺ τοῦ εἶναι ἓνα μεγάλο πολῦτιμον περσάδι, παρὰ καὶ σὺν τις ἐπιστημονικὲς ἐκείνης τῆς ἐποχῆς φροντίζουν γιὰ τὴν ἑλληνικὴν παλαιογραφίαν καὶ τὰ Ρωμαϊκά γραμμάτια. Καὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ διαλαλήσῃ, χωρὶς νὰ φανῇ ὑπερβολικός, ὅτι ὁ κ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς ὠφέλησε περισσότερο τὴ δημοτικὴν φιλολογίαν καὶ γλῶσσαν παρὰ τὴν κλασσικήν. Κι ἄλλῃθεν, μὲ τοὺς καταλογούς τῶν χειρογράφων ποὺ δημοσίεψε, δηλαδὴ τὴν τετρατόμην Ἱεροσολυμιτικὴν βιβλιοθήκην, τὴ Μαυροκορδαίειον βιβλιοθήκην, καὶ τοὺς καταλογούς ἄλλων τριάντα ἀπάνουκατου μοναστηριακῶν, κοινοτικῶν καὶ σχολικῶν βιβλιοθηκῶν, μὲς φανέρωσε ἀμύπολλα κείμενα τῆς δημοτικῆς καὶ μὲς παρσίασε ἄπειρα σημειώματα γραμμένα σὲ δημοτικὴν γλῶσσαν, ἄλλοτε καθάρια καὶ ἄλλοτε μιχτή, σημειώματα πολῦτιμα γιὰ νὰ παρακολουθήσουμε τὸ ἐξέλιγμα τῶν ἀρχαίων τύπων ὡς ποὺ νὰ φτάσουν στοὺς σημερινούς καὶ μὲ μιὰ λέξη πολῦτιμα γιὰ τὰ διάφορα ζητήματα ποῦρε στὴ μέση ἡ Ἰδέα. Ἐπειτα δῶθε καὶ κείμενα, σὲ ξεχωριστοὺς τόμους, σὲ φυλλαδάκια, σὲ περιοδικὰ κλ. ὁ κ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς τύπωσε καὶ δλόκληρα κείμενα τῆς δημοτικῆς, διωρθώσε καὶ σχολίασε τίποτα. Τὴν τράνῃ ἐργασίαν τοῦ κ. Παπαδόπουλου Κεραμέα καὶ ὁ Δάσκαλος, ὁ Ψυχάρης μας, τὴ διαλαλήσε πολῦτιμη μὲ καλοστόχαστα λόγια τότες, ὅταν ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος τῆς Πόλεως γιόρταζε, στὰ 1886, τὴν Εἰκοσιπενταετηρίδα του (1).

Τὸ Ἀνακάλυμμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι θρόνος γιὰ τὸ πάριμον τῆς Βασιλέουσας. — Γιὰ τοὺς θρόνους ποὺ γίνανε γιὰ τὸ μεγάλον ἐκεῖνο γεγονός ἐγράψεν καὶ ἄλλοτε ὁ κ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς (Byzantinische Zeitschrift, τόμ. XII. 1903, σ. 267 καὶ ἑ.) χρησιμώτατα πράματα. — Ἀπὸ τὸ «Ἀνακάλυμμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως» τὸ δημοσίεψε ὁ μακαρίτης ὁ Ε' Legrand (Collection de monuments pour servir a l'étude de la langue Néo-Hellenique. Nouvelle serie, No 5. Paris

(1) Ψυχάρης: Ρόδα καὶ Μῆλα, τόμ. Α' σ. 101.

ταγμα ἦταν καῖνο! Δὲ μπόρεσα νὰ κρατήσω τὰ μάτια μου ἀπάνου του, δειλιάσανε οὐλα μου, καὶ ἐνοιωθὰ πὼς βαρύνει πάνωθις μου μιὰ βουλὴ καὶ μιὰ δύναμη. Σὺν ἐνοίᾳ, καὶ σὺν ντροπισμένη ἔδονα ὁμπρός του, καὶ θαθεῖα νανοῖξη τὸ πάτωμα νὰ βρεθῶ στὸ ὑπόγειον, στὸ γῶμα καὶ στὴν κατου-γῆστα γῆ! Τί νᾶθελε νὰ φάξῃ ἀπὸ τὰ μένα, τί ταχα δέρονταν ὁ νοῦς του καὶ βύθιζε ἡ ματιὰ του στὰ σουσίμια μου; Ὑστερα πάλι σήκωσε τὰ μάτια του, καὶ κοίταξε τὴν εἰκόνα τοῦ προγονοῦ μας, καὶ ἔσκασε τὰ γέλια βροντερὰ, περικραχτα καὶ συγκρατητὰ.

— Παναγιά μου, εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου, ζουρλαθήκε. Ἐκαμα νὰ πάω κιντὰ του, ἀπλώνοντας τὰ χέρια καταπάνου του, μὰ πάλι ἀποσβολώθηκα στὸν τόπο μου.

Καῖνος γελώντας ἀκόμα, σιγαλότερα, περιπατικώτερα μὲ κοίταξε. Καὶ τώρα μ' ἀπλώσε τὸ χέρι γυρεύοντας μου νὰ τὸν ζυγώσω. Μὲ πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι σιμὰ του, μοῦ χάιδεψε τὰ μαλλιά πάντα γελώντας, καὶ τρέμοντας. Ἀπὲ λαχανιάζοντας ὁρμητικὰ, καὶ στεκαμένος ἀποφασιστικὰ σοβαρὰς, μ' ἔπιασε ἀπὸ τοὺς ὤμους, σὺν μοῦ ψήλωσε τὸ κεφάλι ἀμπνόνοντας καταπάνου τὸ σαγόνι μου. Μὲ ρούφειξαν τὰ μάτια του, μὲ βούλιαξε στὸ θέλημά του. Σὺν μαγεμένη ὑπαρχα στὸ εἶνε μου, καὶ τὰ στήθια μου

εδέρονταν στὸ χτύπον τῆς καρδιᾶς μου. Δὲ μὲ λυπόνταν!

— Πατέρα... τοῦ εἶπα ἔτσι χωρὶς νὰ τὸ θέλω.

— Ἔτσι σ' ὁρμήνεψεν ἡ μάνα...

— Γιατί, πατέρα μου;

— Καὶ εἶσαι ἡ κοπελούλα ποὺ τόσο ἀγάπησα. Τώρα βρισκω σὲ σένα τίς ἡμέρες τοῦ Πάσχα. Ἐρεῖς τίς ἡμέρες τοῦ Πάσχα: Εἶνε οἱ κόκκινες κομματερές μέρες, ποὺ ὁ κόσμος ἀρνιέται τὸ Χριστό... Μὰ τὸ καί, τὸν ἀρνιέται, μὰ καὶ τὸν λατρεῖ πλειότερο. Θὰ σοῦ λεγα ἓνα παραμῦθον, ἓνα παραμῦθον ποὺ ἡ βασιλοπούλα γεννήθηκε ἀπὸ ἓνα τριαντάφυλλον... Καὶ θὰ σοῦ λεγα ἀκόμα πὼς καὶ κείνη σὺν τὸ τριαντάφυλλον ἔζησε. Τὰχα στὴ δευτέρῃ παρουσίᾳ ἡ βασιλοπούλα θὰ κριθῇ ἢ τὸ τριαντάφυλλον... Ἦτανε τὰχα κῆμα ποὺ τὸ τριαντάφυλλον ἔσκασε καὶ γέννησε μιὰ βασιλοπούλα ἢ μιὰ χρυσοφτέρουνη πεταλούδα;.. Γιὰ στάσου νὰ τοῦ εἰπῶ... Ἐχεῖς μάνα καὶ πατέρα;.. Αἶ, λοιπὸν ζῆας. Μὰ καὶ ἂν δὲν εἶχες τί; Θὰ πέθαινες;.. Ἐλα τώρα νὰ σὲ φιλήσω γλυκὰ, γιὰτί εἶσαι περσότερο παιδί μου ἀπὸ φέ... Κι ἂν σοῦ φερῶ τὸ θησαυρό, καὶ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς μάνας θάλασσας ἂν ἐβούτανα τίς πνιγμένες μέσα τῆς ἀστραπῆς σὲ δαχτυλίδια νὰ σοῦ δῶω στὰ δαχτυλά. Κι ἂν ἀπὸ τὰ πεσνύμενα ἔστρα στῆς θάλασσας

1875, σ. 93-100) σύμφωνα με τὸ μοναδικὸ χειρόγραφο ποὺ τρέφεται (1) μὲ μερικά κακὰ διαβάσματα καὶ μερικά ἀκατάληκτα. Τώρα ὁ κ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς μᾶς διορθώνει ἀπὸ τὸ κείμενο καὶ τὸ διορθώνει παραπομπὴ πηδῆς ποὺ δὲν ἀρτίζει κανένα δισταγμὸ πὼς μπορεῖ νὰ γῇ καὶ ἕδικο σὺνταξι.

Στὴν ἑλληνικὴ τοῦ ἐγδυστῆ: «Σιφυλίνος, πρωτοπρόεδρος καὶ προνοήτης Λακεδαιμονίας» ὁ κ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς μὲ βόσκημα ἐπιχειρήματα δείχνει—μὰ μὲ κάπια πάντοτε ἐπιφύλαξη— πὼς μπορεῖ νὰ εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσωπο ὁ Κωνσταντῖνος πρωτοπρόεδρος Σιφυλίνος ποὺ τὴ σφραγίδα τοῦ δημοσίεψε ὁ κ. G. Schlumberger (Sigillographie de l'empire byzantin, σ. 572) μὲ κάπια ἑλλεν δρογγάριον τῆς βίβλης κῆρ Κωνσταντῖνον τὸν Σιφυλίνον, ἀξιόσαντα... μεταβυλῆν τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους λογικὸν «Ὁργανον» ἀπὸ τοῦ ἀσφαοῦς ἐπὶ τὸ σάφες ποὺ τὸν ξέρουμε ἀπὸ μιὰν ἐπιστολὴν τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ (Κ. Σάθα: Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τόμ. Ε', σ. 499) καθὼς καὶ μὲ κάπια ἑλλεν «Σιφυλίνον» ποὺ δὲν ἀναφέρεται τὸ βαφτιστικὸν τοῦ ὀνόματος «πρωτοπρόεδρος ὠσαύτως, ἀλλὰ καὶ προνοήτης Λακεδαιμονίας». Ἀφ' οὗτο ὁ τελεφεύκας Σιφυλίνος, ὁ πρωτοπρόεδρος καὶ προνοήτης Λακεδαιμονίας, μᾶς γίνεταί γνωστός ἀπὸ δύο ἀτύπωτα ὡς τώρα γράμματα, ποὺ τὰ δημοσίευσεν ὁ κ. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς ἀντιγράφοντας ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν χειρόγραφο 250 (φ. 130) τῆς Δημ. Ἀρτοκρατορ. Βιβλιοθήκης τῆς Πετρούπολης. Τὸ πρῶτον γράμμα εἶναι: «Τὸ πρωτοπρόεδρον κῆρ Παύλον τοῦ Κατωπικοῦ πρὸς τὸν πρωτοπρόεδρον καὶ προνοήτην Λακεδαιμονίας τὸν Σιφυλίνον». Τὸ δεύτερον εἶναι: «Ἀντίγραμμά πρὸς αὐτὸν τοῦ Σιφυλίνου».

Μὲ τὰ «Δυσραχηνά» τοῦ ὁ κ. Παπ. Κερ. προσθέτει στὰ ὀλίγα ὡς τώρα γνωστὰ γράμματα, ἰδιωτικὰ καὶ δημοσία, ποὺ ἔχουν σέση μὲ τὸ Δυσράχιν τοῦ ΙΒ' αἰῶνα, προσθέτει τρία γράμματα ποὺ ἦσαν προτύπων ἀτύπωτα. Τὸ πρῶτον ἀπὸ ἀπὸ ἀντιγράφου ἀπὸ τὸ πρῶτον ποὺ βρίσκεται στὴ Δημ. Ἀρτοκρ. Βιβλιοθήκῃ τῆς Πετρούπολης, μ' ἀριθμὸ 389, εἶναι: πρῶτον τοῦ 1246. Τὰ δὲ δύο ἄλλα εἶναι γράμματα τοῦ γνωστοῦ μητροπολίτη Ναυπάκτου Ἰωάννου τοῦ Ἀποκαύκου πρὸς ἕνα κάπιαν μητροπολίτη Δυσραχίου καὶ ἔχουν ἀντιγραφῆ ἀπὸ τὸν κώδικα Ἰσαάκ μοναχοῦ τοῦ Μεσοποταμίου (Κώδ. Πατρικ. 250), φ. 41α καὶ 68α.

(1) Τῆς Bibliothéque Nationale ἀρθ. 2873.

τοὺς κόρφους, ἢ ἀπὸ τὰ πεντάμορφα μάτια ποὺ σβόσκει μέσα πρὸς ἐπὶ πλεγμα βραχυδία στὰ χέρια καὶ στὸ λαμπρὸν σου, ἀπὸ πετραδία ἀφάντηστα, τί θὰ ζῆζα γὰρ σένα; Μειότερο;.. Αἶ..

— Πατέρνα μου, καλέ μου πατερὰκη...

— Ἀκου, εἶπε ἀντιστηκόνοντας τὸ κορμὶ τοῦ καὶ φιλιόντας μου τὰ μάτια, ἔκου νὰ σοῦ ἱστορήσω τὸ ταξίδι τοῦ παντοτατοῦ γυρισμοῦ. Τὸ καράβι μὲ περίμενε στὴν ἀκρογιαλιά· οἱ ναῦτες ἀπὸ ἡμέρας τώρα ἀπόκαμαν προσμένοντας τὸν καραβοκύρη. Ὡς καὶ ἡ γοργώνα ποὺ ἀγρυπνῇ ἐστὶν ἐπὶ τὴν πλώρη, τοῦ ἐδαρήθη ἀπὸ τὴ σιγαλιά. Βουδὸ καράβι, θὰ εἶπῃ ἀτάξειδον καράβι... Πότες ἐπὶ γὰρ δὲ θυμάμαι. Μονάχα πὼς ἐβρέθηκα στὰ μέσα τοῦ πελάγους, καὶ τὸ καράβι ἀρμένιζε, ἀρμένιζε γὰρ καὶρό. Τόσο ποὺ τὸν ἔχασα, ποὺ δὲν τὸν ἐλογάριαζα σὲ ἡμέρας καὶ σὲ χρόνια. Πὼς περνοῦσαν καλοκαίρια, καὶ ἡ θάλασσα μᾶς ἐκαιγε, καὶ ὁ ἥλιος ἐπαρτε λυωμένος σὲ χρυτὸ μολύβι, σὲ κερὶ ἀνάλυτο, καὶ πότες σὲ χαλὰζι ἀνερωμένο, χαλὰζι ποὺ ὅση ἐτοῦτο ἔχει κρυάδα, τόση ὁ ἥλιος θερμότη καὶ λαύρα. Περᾶσαν χειμῶνες ποὺ ἡ τρικυμία μᾶς ἦταν ἡ ζωὴ, ποὺ τὸ καράβι ἐζούσε στὸ κύμα, μισοπεθαμένο τόσον καιρὸ στὴ γαλήνη, καὶ ποὺ οἱ μπόρες καὶ οἱ χαλασμοὶ ἐπέφταν ἀπὸ τοῦ ὕψους τὸ εὐλογημένο χέρι σὺν εὐ-

στὸ Δυσραχηνὸ πούλητριο ἀναφέρονται διάφορα παραγράμματα τόπων καὶ οἰκογενειακὰ ὀνόματα. Μεταξὺ τῶν ὁ Δημήτριος Καβάσιλας, ποὺ σύνταξε καὶ τὸ πούλητριο. Ἀφ' οὗτο καθὼς λέει ὁ κ. Παπ. Κερ. εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸ Δημήτριον Καβάσιλα, τὸ βιβλιογράφον, ποὺ ἔχουμε πρὸς ἀφ' οὗτο γράμμα τοῦ Νικηφόρου Χούμνου (J. Boissonade: Anecdota nova. Parisiis 1844, σ. 167). Ἀναφέρεται στὸ πούλητριο καὶ κάπιας Θεόδωρος Ὁψαρῆς Ἀφ' οὗτο κάπια σέση θῆκε, ποὺ φαίνεται, μὲ τοὺς Ἀψαροῦδες, τὴν πίστην παρὶ τὴν τοῦ Γιαννίνου. Ἄλλοτε καὶ σῆλλο μέρος θὰ ὑποστηρίξω τὴν ἰδέαν μου μὲ μερικά ἐπιχειρήματα.

Στὸ Δυσραχηνὸ πούλητριο ἀφ' οὗτο, τοῦ 1246, ἔχουμε καὶ μιὰ ἀπὸ τὰς παλιότερας μνείας τῆς δημοτικῆς λέξης: στενοροῦμιον (στενός + ρύμη). Διαβάζουμε, σ. 570 στιχ. 14 καὶ ἐ., στὸ γράμμα: (1) Ὡς πρὸς ἄρκτον τῆς δημοσίας ὁδοῦ ὡς πρὸς δυσμὰς τοῦ στενοροῦμιου τῆς ἐκκλησίας, τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Στανου. Καὶ τώρα ἡ λέξι στενοροῦμι δὲν εἶναι καὶ πολὺ συχνή. Μὰ ἀπαντᾷ στους ὠρεῖους ἐκείνους στίχους ποὺ βρίσκονται στὸ Θεολογικὸν ἑλληνικὸν κώδικα 4. CXCVI τῆς Βιέννης, καὶ ποὺ λέγονται, μὰ δίχως νάνει, Ρεδλίτς:

Ἀφ' οὗτο, πρὶν φιλήσης με καὶ πρὶν μὲ περιλάμψης, τὰ στενοροῦμια σ' ἐγώμην, ἢ ἀλλὰς δὲν σ' ἐ- [χωροῦσαν
καὶ ἀφ' οὗτο ἐποῖες πᾶθεις καὶ τὰ πολλὰ πεθῆμας ἐγίνης κύριος πέπανος κ' ἐγίνης διωματῆρας, κ' ἐγίνης ἀκατάδεκτος, διαβαίνεις ἀπ' ὀμπρός μου, διαβαίνεις καὶ δὲν μᾶς χωρεῖς καὶ δὲν μᾶς συντυ- [χαίνεις (2).

Ἐπειτα βρίσκεται ἡ λέξις ἀφ' οὗτο σῆλλο τραγούδι (3), τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, ποὺ ἐκρίζονται λιαντόκαρδοι κλέφτες:

μὰ τὸν ἥλιο τὸ χρυτὸ καὶ τὸ λαμπρὸ φεγγάρι
νὰ γυμνίσουν

τὰ στενοροῦμια τοῦ Μυστρός πὸ τούρικα κε- [φάλη.

Ἡ πρώτη μνεία τῆς λέξης: στενοροῦμιον εἶναι στὰ Βασιλικά (Θ' αἰῶνος) (4). Ὁ Du Lange ὅμως στὸ γλωσσικὸν τοῦ ἀπὸ παρεξήγησιν τὴ σημειώνει ὅχι

καὶ σὺν εὐτυχίαις... Ἦρθαν καὶ οἱ ἀνοῖζες, ποὺ ἀπὸ τὴ μυρουδιά τοῦ φυκιοῦ στὰ βαθιά τῆς θαλάσσης τὴ νοιώθαμε, καὶ ἀπὸ τ' ἀστέρις ποὺ ἀνοίγουν σὲ ἡσυχότερη ρεῖν, καὶ σταλάζουν τὰ παρήγορα δάκρυα στὴ γῆ... Νύχτες καὶ ἡμέρες, ὥρες καὶ μὲντ' ἀρῆς. Ὀμίνα καὶ ἀλόμενα, καὶ ἡ φωνὴ καὶ τὸ γέλιο καὶ τὸ τραγούδι. Ὡστόσο ἀραξοβόλι πούθεν. Πούθεν γῆς, ἀκρογιαλιά. Ὡς, ἡ ἀκρογιαλιά... Κ' ἐπρεπε κάποιον ν' ἀράζουμε. Κ' ἐπρεπε νὰ σταθοῦμε κάπου. Καὶ μιὰ νύχτα ξύπνησεν ἡ γοργώνα καὶ ἔρθε σιμὰ μου. Μ' ἐκράζε νὰ σηκωθῶ, νὰ τρέξω, νὰ φτάσω στὴ γῆ, στὴν ἀκρογιαλιά μας!.. Ἡ γοργώνα δὲν ξαναβῆκε στὴ φωνὴ τῶ ναυτῶν, καὶ δὲν τὴν ἐξανακρίσανε τὰ παληκάκια: «Ζεῖ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος; Καὶ κείνη ποτές πλὴν δὲν ἀποκρίθηκε «Ζεῖ καὶ βασιλεύει». Καὶ ξαναγύρισα, ὅταν τὸ καράβι ἀρμένιζε κατὰ πρῶτον, κ' ἔφερε ἰδὼ τὴ συφορὰ καὶ τὴ μεγάλην ἁμαρτία... Κ' ἔρξα, λὲς ἀραξοβόλι. Μπα, σ' ἀγρίορη, ποὺ τὸ πιστεύεις! Ἐοὺ ποὺ καλινώνεις ψῆλλο, καὶ σὺ ποὺ γ' ἰγίζεις τὰ φτερά τοῦ θαλασσοπούλου ποὺ χρυσόπρασινίζουμε... Εἰρεῖς πὼς ἐφαγα καὶ γὼ στὰ κατὰμαυρα ἀκρογια- λία σὺν γύριζα, καὶ ἀνέμιζε ὡς τὸ Ρήγα τοῦ παρκαυθιοῦ καὶ τὸ ταμπάρο μου στὸν ὄμα. Τί ζήταγα στὰ βράχια περπατώντας; Οὔτε τὸ ρώτησα ποτές,

οὔτε θὰν τὸ ρωτήσω. Ἀμάχη μὲ τὰ σύγνερα καὶ φιλιὰ μὲ τὰ πούλακια, δόξα ἀπὸ τὴν τρικυμία, τὴν παλιά μου τρικυμία, καὶ ἀγάπη ἀπὸ τὸ μερμηγκί τῆς στράτας μου, σὺν γύρισα...

Ἀθήνα 14. IX. 1905.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

(1) Κρατὼ τὴν ὀρθογραφίαν ὁποῦχε: τὸ πρῶτον.

(2) E. Legrand: Recueil de chansons populaires Grecques. Paris 1874, σ. 40, ἀρθ. 11.

(3) Ἀνέγδοτο, στὴ συλλογὴ μου.

(4) Βιβλίο NH', τίτλος IB', κ'. «Ὁ χωρὶς βασιλικῆς ἐπαροπῆς στενοροῦμιον ἢ σιὸν περι- κλείσας, ἀποδιδόντω τοῦτο, τοῦ μετὰ ταῦτα τοιοῦτο- τολμῶντος ποιῆσαι, γ'. λίτρος προστιμωμένον».

ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ

Δὲ θέλω πλέον τὰ χεῖλή σου
μῆτε νὰ εἰποῦν λόγο γὰρ μένα.
Θέλω νὰ μ' ἔχης γὰρ νεκρὸ
καὶ νὰ θαρρῇς πὼς μέσα σὺν ψυχρὸ
τὸ χῶμα ποὺ μᾶς ἐπίασε,
τὰ νεῖδα μου ἔχουν πάει ἀσβολομένα.

Θέλω νὰ λὲς πὼς ἔπαυα
νὰ ζῶ μὲ σόδα ἐδῶ στὴν πλάνη,
καὶ πιστεύω το πὼς κ' ἐμὲ
τ' ἄχαρά χεῖλή μ' — ὦ! ἄσπαστε καμμιέ! —
γὰρ τ' ἄπονα σου αἰσθήματα
παράπονο δὲ θέλουν ἀραδιάσει.

Κι' ἂν σὲ ρωτήσουν κάποτε
γὰρ μὲ σιὸν δρόμον, ἀποκρίσου
μὲ καλὰ ξέθαυρον κ' εὐθύς,
πὼς δὲν μπορεῖς, ἀμμιέ! νὰ θυμηθῇς,
μῆτ' ἄκουσες τέτοι' ὄνομα,
σὲ συντυχία, ποτέ σου στὴ ζωὴ σου.

Μὰ ὅταν συμβῇ στὸ θάνατο
ν' ἀκούσῃς κάποιον πὼς πηγαίνω,
κουάζοντας τὸν οὐρανὸ
χρὺς' ἕνα δάκρυ τότε ἀληθινὸ,
καὶ κράτει με στὴ μνήμη σου
σὺν καί, ποὺ ἔχει σβῆσει, περασμένο.

Κέρκυρα

ΑΝΤΡΕΑΣ ΒΡΑΝΑΣ

οὔτε θὰν τὸ ρωτήσω. Ἀμάχη μὲ τὰ σύγνερα καὶ φιλιὰ μὲ τὰ πούλακια, δόξα ἀπὸ τὴν τρικυμία, τὴν παλιά μου τρικυμία, καὶ ἀγάπη ἀπὸ τὸ μερμηγκί τῆς στράτας μου, σὺν γύρισα...

Σταμάτησε, σήκωσε ὤλη τὰ χέρια σὺν σὲ προ- σευκή, καὶ ἀπὲ ξανάειπε χαμογελόντας μου μ' ἀγά- πη καὶ καλωσύνη.

— Δὲν ἀπάντησα τὴ γυναῖκα στὰ ταξίδια μου καὶ γυρίζοντας τὴν ἀντάμωσα. Ἦταν τ' ἀραξοβόλι, βλῆπεις. Ἐτοὶ ἀπάνταιχα πὼς βρῆκα τὴν ἡσυχία, πὼς θὰ ζήσω σ' ἀπάνταιχα... Ἐκράξα, ἐκράξα πολὺ, ποὺ ἀπόστασε ἡ φωνὴ μου. Τώρα ἡ χαρὰ μου ἐλι- γόστεψε. Αἰγαστέψανε καὶ τὰ λόγια μου... Σώπαινε καὶ σὺ νὰ σωπάσω καὶ γὼ... Ἀκούεις; Μὴ μὲ ρωτᾷς περισσότερο γιατί πρέπει νὰ μὴ μαντεύω. Σωστό σου εἶνε νὰ τὰ νοιώθεις βαθιά, ὅπως τὸ χρυσοφτερόνιο θαλασσοπούλι νὰ τὰ θεωρεῖ ἀπὸ μακριὰ... Πήγαινε τώρα στὴν εὐλογία τοῦ θεοῦ. Καὶ μὴ φοβάσαι τὸν πατέρα σου, τὸν τρανὸν σου πατέρα. Σοῦ χαρίζω τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς, γιατί δὲν εἶμαι μπορετὸς νὰ σοῦ τὴν ἐπάρω... Κοιμήσου ἡσυχά, καὶ πλέξε τὰ κανί- στρια ποὺ θὰ στολίσῃς μιὰ ἡμέρα γὰρ τὸν ἐρχομὸν τοῦ ἡ γὰρ τὸ γυρισμὸν τοῦ... Χα! χα! χα! γὰρ τὸ γυρισμὸν τοῦ... Τί μὲ γνιαζει, θὰ εἶπῃς, τί μὲ γνια- ζεῖ ναί... Κι' ἔκου τὰ λόγια μου ὅπως σὺν ἐκκλη-